ESCOLA MUNICIPAL D'ART LA MERCÈ

De redemptione

Ignasi Esteve

Del 3 de setembre al 6 de novembre de 2020
a la sala d'exposicions del Centre Cultural La Mercè

ARTISTA:
Ignasi Esteve

COMISSARI:
Manel Bayo

HO ORGANITZA:
Escola Municipal d'Art

DIPOSIT LEGAL: Gi 989-2020

Quan un joveníssim Ignasi Esteve iniciava la seva trajectòria internacional, la crítica va escriure'n uns mots que ara, al cap dels anys, podem sospesar i matisar. Julia Sáez-Angulo destacava, és clar, el protagonisme del color: "Els rabiosos fons grocs, daurats o taronges venen a ser el suport cromàtic de les seves figuracions en blaus virulents o vermells i verds agosarats. A altres quadres, són els blaus i vermells el llit de les seves figures en grocs i roses". Era a finals dels vuitanta i, anys a venir, no se'ns acudiria mai de parlar d'un blau Ives Klein, sinó d'un blau Ignasi, perquè ell ens ha ensenyat a mirar el blau. Sáez-Angulo escrivia també sobre la seva tendència a la unitat de les arts, als grans formats i la teatralitat; del seu món visual fruit del propi món interior, però també de visions pop i accents barrocs, d'un erotisme sublimat. Citava Delacroix quan deia que una obra d'art és en primer lloc una festa per als sentits.

L'Ignasi Esteve d'avui és aquell i també és un altre, com tothom, tots anem abrigant la nostra personalitat amb noves capes de vida i experiència. Si n'heu seguit la trajectòria, el reconeixereu i alhora us sorprendrà en aquesta exposició, amb obra recent i un propòsit unitari. Ara, més que d'unitat de les arts hauríem de parlar de coherència amb l'espai, de trenar-se amb les arrels, el paisatge i la història. En la proposta d'exposar a La Mercè, recula fins a trobar l'antic convent de mercedaris, i amb "De redemptione" voldria omplir les parets claustrals a la manera dels convents barrocs italians o llatinoamericans, plenes de frescos narratius edificants, i al·ludir així a sant Pere Nolasc i santa Maria de Cervelló, els fundadors medievals de l'orde de la Mercè. L'objectiu principal dels mercedaris havia estat la redempció dels captius, fins al punt d'oferir-se personalment com a ostatges per a un rescat. Era el seu quart vot.

Així es pot entendre l'al·lusió als captius que es poden veure a l'inici de l'exposició, però val a dir que els cossos africans remeten també a un recurs iconogràfic ja present en una exposició anterior, "Provinences" (Fundació Valvi, 2012), i que s'han convertit des de llavors en una temàtica propera al pintor gironí. Els models li han anat explicant històries dramàtiques de supervivència al Mediterrani, i Ignasi Esteve els salva amb xarxes de colors enlluernadors i envolupants. Les històries d'esclavatge i la necessitat de salvament continuen tan vives avui com al segle XIII.

HO ORGANITZA:
Ajuntament de Girona

HI COL·LABORA:
Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

El gran fris central evoca un gran fresc fragmentari, com un retaule desfet i posteriorment restituït a trossos, com si les històries de sants que havíem abandonat a les golfes encara continguessin alguna lliçó aprofitable. Les veladures, el joc de transparències, l'acció de repintar damunt el que ja estava pintat, vet aquí el gran llenç per a l'experimentació, posant en joc els límits de la creativitat. Esprémer-se per oferir alguna cosa nova sense deixar de ser un mateix. Dubtar i cercar, trobar i dubtar, creu i delícia. I en la fase final, coincidint amb el confinament per la pandèmia, la pintura —com la natura— s'ha cobert de verds francs, expansius i salvatges. Així, les escenes prèvies de parelles en abraçada, pietat o redempció acaben naufragant dolçament en el mar de verd, que conté i desmenteix el blau, aquell blau.

En somnis i projectes, Ignasi Esteve havia inundat el claustre de color i de llum, les voltes de color blau —del seu blau—, els panys de paret d'un roig pompeià, maquetes de vaixells solcant l'espai, com els que, en les seves miraculoses operacions de salvament, arrossegava santa Maria de Cervelló, rebatejada en santa Maria dels Socors. Davant la impossibilitat d'aquest canvi radical d'ambientació, de cobrir-ho tot com ha pogut fer-ho al seu taller de Can Gustà (Bàscara), ha optat per embolcallar les pintures amb teles, llençols i sanefes, amb un esperit decoratiu i colorista, que arriben a colonitzar també els quadres. Però compte: en la tradició, les ratlles en la indumentària sempre havien vestit personatges transgressors i desplaçats, tal com ha estudiat l'historiador del color Michel Pastoureau. Les ratlles als vestits dels presos és una herència d'aquest passat. O sigui que aquesta opció, al capdavall i potser inconscientment, potser no és tan jovial com pugui aparentar.

Fet i fet, redempció de qui? En els temps de sant Pere i santa Maria, la resposta no admetia dubte: era clar l'estat de captiu, però pesant era també la culpa que tots havíem de traginar pel sol fet d'haver nascut. En deien pecat original. Ara que potser som més culpables que mai —pare, perdoneu-me, perquè he embrutat, oblidat, insensibilitzat, matat—, en aquesta societat de la queixa som especialistes a atribuir responsabilitats als altres. En la fràgil frontera entre redemptors i redimits, a la part final de la mostra, Ignasi Esteve es transvesteix mostrant autoretrats i transfiguracions on és alhora sant i pres, amant i amat. S'ha donat. És el seu quart vot.

Josep Pujol i Coll